

آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران

رزیتا سپهرنیا^۱، مهناز شفیعی^۲، محمد خادمیان طرقی^۳، سید محمدرضا موسوی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۹

چکیده:

عکاسی از زمان آغازش در فرانسه با فاصله کمی، وارد ایران شد و جایگاه ویژه‌ای گرفت. از آنجایی که امروزه با گسترش تکنولوژی و فناوری دوربین‌های عکاسی در قالب تلفن همراه در دسترس بسیاری از افراد جامعه قرار گرفته است و از سوی دیگر وجود ژانرهای مختلف عکاسی، لزوم یک سیاست‌گذاری آموزشی در تمامی جنبه‌های این هنر و صنعت را بیش از پیش نشان می‌دهد. از این رو هدف این پژوهش آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری‌های رشته عکاسی در ایران می‌باشد. پژوهش حاضر از جنبه هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی و از نظر روش، توصیفی - تحلیلی است. به دلیل مطالعه گذشته‌نگر، از منابع و اسناد کتابخانه‌ای و برای تکمیل ناشناخته‌ها، مصاحبه‌ای اکتشافی نیز با ۱۰ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران حوزه عکاسی که بصورت هدفمند انتخاب شدند و تا حد اشباع نظری محدود شدند نیز صورت گرفت. یافته‌ها نشان داد، کمبود حمایت و تأمین مالی، عدم تدوین شاخص‌ها و اجرای قوانین و مقررات فقدان سیاست‌ها و استراتژی‌های مدون در عکاسی بیشترین آسیب‌های سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران می‌باشد.

واژگان اصلی: آسیب‌شناسی، سیاست‌گذاری عمومی، رشته عکاسی، عکس، ایران.

۱. دانشیار گروه مطالعات فرهنگی و رسانه، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد عکاسی، پژوهشگر مستقل، تهران، ایران (نویسنده مسئول) Shafieimahnaz@gmail.com
۳. کارشناسی ارشد عکاسی، پژوهشگر مستقل، تهران، ایران
۴. دانش‌آموخته دکترای مسائل ایران، پژوهشگر مستقل، تهران، ایران

۱- مقدمه

امروزه عکاسی صرفاً ثبت لحظه‌ها و خاطرات در شبکه‌های اجتماعی نیست؛ همچنین صرفاً منبع عظیمی از اطلاعات و داده‌های متنوع در تمامی حوزه‌های خبری، ورزشی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی، سیاسی، و... نیست؛ بلکه کسب‌وکاری پردرآمد است که در تمامی بخش‌های زندگی مردم حضوری پر رنگ و محسوس دارد. در ایران به دلیل اینکه عکاسی به‌عنوان یک صنعت حرفه‌ای معرفی نشده است و در همین راستا آموزش درست و حرفه‌ای ارائه نشده است، هر کس خود را عکاس معرفی می‌کند، بدون اینکه اصول و قواعد اولیه هنری عکس گرفتن را بلد باشد. صنعت عکاسی تلفیقی از هنر و صنعت است و هر کس بتواند میان این دو تلفیقی بسامان برقرار کند در زندگی روزمره خود موفق خواهد بود.

از آنجا که ایران کشوری در حال توسعه است و رشد و پیشرفت صنعت نیاز به تبلیغات دارد و آموزش عکاسی می‌تواند در توسعه نقش بسزایی ایفا نماید. همچنین با توجه با جاذبه‌های توریستی فراوانی استان‌های کشور دارد عکاسی می‌تواند نقش کلیدی در معرفی کشور و جذب توریست‌ها و مسافران داخلی و خارجی داشته باشد. در رشته عکاسی در ایران، مسائل مختلفی وجود دارد که نیازمند سیاست‌گذاری مؤثر هستند. برخی از مسائل کلیدی عبارتند از:

۱- فقدان حقوق مدون عکاسان: تأمین و حفظ حقوق عکاسان، از جمله حقوق مالکیت فکری و حقوق استفاده از تصاویر، مسئله مهمی است که نیازمند سیاست‌های واضح و قوی در حمایت از حقوق عکاسان است.

۲- فقدان بازار کار مناسب: تأمین فرصت‌های شغلی و درآمدزایی مناسب برای عکاسان، از طریق ترویج و توسعه صنعت عکاسی، حمایت از نمایشگاه‌ها و فروش آثار عکاسان، ارتقاء همکاری با رسانه‌ها و اعضای صنعت مرتبط، مسئله دیگری است که در سیاست‌گذاری رشته عکاسی باید مورد توجه قرار گرفته شود.

۳- فقدان برنامه‌های مدون آموزشی: توسعه برنامه‌های آموزشی مناسب و تجهیزات آموزشی به روز، به منظور ارتقاء مهارت‌ها و دانش عکاسان ایرانی، از جمله نیازمندی‌هایی است که نیازمند سیاست‌هایی در جهت توسعه این حوزه است.

۴- بی‌توجهی به ترویج هنر عکاسی: ترویج هنر عکاسی و ارتقاء آگاهی عمومی درباره این هنر، از طریق نمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، وسائل ارتباط جمعی و رسانه‌ها، مسئله مهمی است که نیازمند سیاست‌های فعالی است.

۵- ضرورت رفع موانع و محدودیت‌ها: شناسایی و رفع موانع و محدودیت‌های حاکم بر عکاسان در ایران، از جمله مسائل قابل توجهی است که در سیاست‌گذاری باید مورد توجه قرار گیرد. استفاده از سیاست‌گذاری جهت حفظ و توسعه رشته عکاسی در ایران می‌تواند به رشد صنعت عکاسی، حفظ حقوق عکاسان و ایجاد فرصت‌های شغلی و کسب و کارهای مرتبط کمک کند. از این رو هدف این پژوهش آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران می‌باشد.

۲- سیاست‌گذاری

در بحث تعاریف، اصطلاح سیاست‌گذاری عمومی به لحاظ لفظی از ترکیب «سیاست‌گذاری^۱» و «عمومی^۲» تشکیل شده است. واژه سیاست در زبان فارسی واژه‌ای است که معادل دو واژه انگلیسی «پالیتیس^۳» و «پالیسی^۴» به کار می‌رود. واژه نخست «پالیتیس» در معنای علم سیاست، دانش قدرت پژوهی است که ضمن آن درباره چگونگی به دست آوردن، حفظ، افزایش و استفاده از قدرت بحث می‌کند. از این رهگذر، معنای لاسولی سیاست از اینکه «چه کسی، چه چیزی را چه موقع و چگونه بدست می‌آورد» تا معنای ایستونی آن در قالب «تخصیص اقتدار آمیز ارزش‌ها» در همین قالب می‌گنجد.

سیاست در معنای «پالیسی» آن گونه که در لغتنامه آکسفورد آمده نوعی طرح عملیاتی و اجرایی، به ویژه از سوی دولت است. واژه عموم یا عمومی، در زبان فارسی به معنای همه، همگی، فراگیر کردن و عام بودن است؛ در علوم سیاسی جان دیویی، این واژه را معادل گروهی از مردم می‌پندارد که در مقابل مسئله‌ای واحد قرار می‌گیرند، آن را تشخیص می‌دهند و برای حل آن سازماندهی می‌شوند. شافریتز نیز عموم مردم را به شکل عام یا تمامی شهروندان یک قلمرو سیاسی مانند شهر یا کشور می‌داند.

1. Policy
2. Public
3. Politice
4. Policy

ترکیب این دو واژه اصطلاح سیاست عمومی را می‌سازد و منظور از آن، سیاست‌هایی است که از سوی دولت یا نهادهای عمومی وضع می‌شود و تمام یا جمعیت زیادی را در معرض خود قرار می‌دهد.

تا پیش از پیدایش علوم سیاست‌گذاری، مطالعات سیاسی به تمرکز در زمینه‌های هنجاری و اخلاقی دولت و نهادهای سیاسی محدود شده بود. پژوهشگران با مطالعه آثار بزرگان فلسفه سیاسی غرب در جستجوی شناخت اهداف دولت و وظایفش در رهنمونی شهروندان به «زندگی بهتر» بودند. این پژوهش‌ها غنای مباحثی چون طبیعت جامعه، نقش دولت و حقوق و مسئولیت‌های شهروندان و دولت‌ها را در پی داشت؛ اما فاصله بین تئوری و عمل، پژوهش‌گران را بر آن داشت تا به جست‌وجوی راه‌های آشتی دادن و همگن کردن تئوری سیاسی و عمل سیاست‌گذاری پردازند و از طریق تحلیل تجربی سیاست‌های جاری دولت‌ها، خلاء موجود میان مباحث مجرد و نیازهای عینی را پر نمایند.

علوم سیاست‌گذاری از قرن بیستم آغاز می‌شود. قرن بیستم دولت را متحول کرد. دولت در این قرن و اکنون در تمامی عرصه‌های مهم زندگی اجتماعی شهروندان حضور داشته و دارد: فرهنگ، آموزش، اشتغال، بهداشت، تندرستی، اسکان و ...، چنین حضوری حاصل تحول در برداشت نسبت به کارکرد دولت است. در قرن بیستم مشاهده شد که تصمیمات دولت‌ها نیازمند نگاه علمی است و زمینه‌ساز تشکیل آن شد.

گرچه پیدایش علوم سیاست‌گذاری ریشه در آثار (لاسول و لرنر)^۱ در اوایل دهه‌ی پنجاه میلادی دارد، اما نهادینه شدن و گسترش این رشته در دانشگاه‌های غربی ۱۵ الی ۲۰ سال بعد، آغاز شد. این امر دو دلیل عمده داشت:

نخست: فشارهای روزافزون سیاسی - اجتماعی برای استفاده‌ی کاربردی از علوم اجتماعی در حل مسائل روزمره‌ای چون فقر، تبعیض نژادی، آلودگی محیط زیست و ...
دوم: ظهور و بروز این نظریه که نقش عوامل اقتصادی - اجتماعی از قبیل درآمد، تعلیم و تربیت، سطح بیکاری و ... در تصمیم‌گیری‌های دولتی و در سیاست‌گذاری‌ها بیش از عوامل سنتی مانند گرایش‌های حزبی و ایدئولوژی‌های سیاسی موثر است.

1. Harold Lasswell & Daniel Lerner

۳- عکاسی

عکس معادل لاتین واژه «فتو^۱» در لغت به معنی آنچه در آب و آئینه و امثال آن از اشیاء پیدا می‌شود (دهخدا، ۱۳۸۵: ۱۱۷) می‌باشد و «عکاس^۲» کسی است که عکاسی می‌کند و عکس می‌اندازد، و کسی است که شغلش عکس‌برداری است (معین، ۱۳۸۳: ۲۶۰). همچنین واژه «فتوگرافی^۳» که معادل «عکاسی» است از ریشه یونانی «فتوس» به معنای نور و «گرافوس» به معنای نگاهستن ساخته شده (ستاری، ۱۳۹۴: ۱)؛ و در لغت‌نامه فارسی عمل و شغل عکاس و به معنای فن عکاس‌برداری آمده است (عمید، ۱۳۸۴: ۲۷۱). وضع این واژه را منسوب به «سر جان هرشل» اعلام کرده‌اند (ستاری، ۱۳۹۴: ۲).

۴- سبک‌های عکاسی

با رشد تکنولوژی در سال‌های اخیر، عکاسی به شدت محبوب شده است و به شاخه‌ها و سبک‌های متنوعی تقسیم شده است. برخی از مهم‌ترین شاخه‌های عکاسی عبارتند از:

۱- عکاسی پرتره^۴: عکاسی پرتره به تهیه عکس از چهره افراد، حالات صورت و جزئیات آن می‌پردازد. شکل صنعتی عکس‌های پرتره، عکس‌های پرسنلی است، اما عکاسی پرتره با نگاه هنری و بسیار متفاوت انجام می‌شود. نگاه سوژه، حالات صورت و فرم قرارگیری بدن از نکات مهم در عکاسی پرتره است. یکی از تاثیرگذارترین فاکتورها در عکاسی پرتره نورپردازی سوژه است. نورپردازی عکس‌های پرتره با سبک‌های مختلفی انجام می‌شود که هر کدام جذابیت‌های مختص خود را در عکس ایجاد می‌کنند.

۲- عکاسی صنعتی و تبلیغاتی^۵: این سبک از عکاسی برای ثبت تصاویر مربوط به صنایع، کارخانجات، و محصولات تجاری و... به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، کاربرد اصلی عکس‌برداری برای معرفی و تبلیغات، مشاغل و صنایع مختلف می‌باشد. این نوع عکاسی از خلاقیت و دقت بالایی برخوردار بوده و به دانش فنی و تجربه عکاس احتیاج دارد. با استفاده از

1. Photo
2. Photographer
3. Photography
4. Portrait photography
5. Industrial and Advertising photography

این نوع عکاسی می‌توان به بهبود تصاویر تبلیغاتی، نمایشگاهی، محصولات و خدمات مختلف کمک کرد و جذابیت و حس تخصصی را به کسب و کارها و صنایع مختلف اضافه کرد.

۳- عکاسی طبیعت^۱: در این شاخه عکاس با سوژه‌ها و مناظر طبیعت مواجه است. عکاسی طبیعت شاخه‌های مختلفی مثل عکاسی زیر دریا، عکاسی هوایی، عکاسی ماکرو از حشرات در زیر مجموعه خود جای داده است. در عکاسی طبیعت سوژه‌ها باید کاملاً برگرفته از ذات طبیعت باشند و انسان هیچ نقشی در آن نداشته باشد

۴- عکاسی معماری^۲: یکی سبک از عکاسی است برای ثبت تصاویر مربوط به ساختمان‌ها، مناظر شهری و فضاهای داخلی به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، تلاش می‌شود تا با استفاده از تصاویر، زیبایی‌ها و جزئیات مختلف معماری را به تصویر بکشاند. عکاسی معماری به دانش فنی و تجربه عکاس احتیاج دارد و استفاده از تجهیزات حرفه‌ای مانند لنزهای گران قیمت و دوربین‌های با کیفیت بالا، برای بهترین نتایج ممکن الزامی است. با استفاده از این نوع عکاسی، می‌توان به بهبود تصاویر مربوط به پروژه‌های معماری، تبلیغات و برندهای مختلف کمک کرد و با نمایش زیبایی‌های معماری، جذابیت خاصی به این صنعت اضافه کرد.

۵- عکاسی مستند^۳: این سبک برای ثبت تصاویر و فیلم‌های مربوط به رویدادها، جامعه و فرهنگ و تاریخ به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، تلاش می‌شود تا با استفاده از تصاویر، داستان‌های جذاب و پرتطرفداری را به تصویر بکشاند و تاریخچه‌های مرتبط با رویدادها و جامعه را به تصویر بکشاند. عکاسی مستند به دانش فنی و تجربه عکاس احتیاج دارد و با استفاده از تکنیک‌های حرفه‌ای، می‌توان به بهترین نتیجه ممکن دست یافت. معمولاً تصاویر عکاسی مستند برای نمایش در موزه‌ها، گالری‌های هنری، نشریات و کتاب‌های تاریخی و مستند استفاده می‌شوند. با نمایش داستان‌های شگفت‌انگیز و تاریخی، عکاسی مستند به شناخت بیشتر افراد درباره تاریخ و فرهنگ جامعه کمک می‌کند و پیام‌های جامعه‌شناسانه و فرهنگی را به دیگران منتقل می‌کند.

۶- عکاسی اجتماعی^۴: عکاسی اجتماعی برای ثبت تصاویر مربوط به مسائل اجتماعی و حقوق بشری به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، تلاش می‌شود تا با استفاده از تصاویر،

1. Nature photography
2. Architectural photography
3. Documentary photography
4. Social photography

داستان‌هایی از جامعه و مشکلات مردم را به تصویر بکشاند. عکاسان اجتماعی اغلب به منظور پوشش خبری از رویدادهایی مانند قحطی، جنگ، فقر و بیماری‌ها به کار گرفته می‌شوند. با استفاده از این نوع عکاسی، می‌توان به بهبود شرایط زندگی مردم و ایجاد تغییرات مثبت در جامعه کمک کرد. تصاویر عکاسی اجتماعی معمولاً برای نشریات، مجلات، سایت‌های خبری، چاپ و... استفاده می‌شوند. با نمایش تصاویر منحصر به فرد و شناخت صحیح از مشکلات و نیازهای اجتماعی، عکاسی اجتماعی به خیریه‌ها و بنیادهای انسانی کمک می‌کند و با فراهم کردن فرصت‌های بهتر برای بخش‌های مستضعف جامعه، به گسترش عدالت اجتماعی کمک می‌کند.

۷- عکاسی خبری: عکاسی خبری یا فتوژورنالیسم^۱، یکی دیگر از شاخه‌های عکاسی است که به منظور ثبت رویدادها و خبرهای مختلف به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، تلاش می‌شود تا با استفاده از تصاویر، داستان‌های جذاب و پرطرفداری را به تصویر بکشاند. عکاسی فتوژورنالیسم، شامل چندین حوزه از جمله خبری، ورزشی، سیاسی و... است. برای استفاده از این نوع عکاسی، عکاس باید به خوبی با دوربین و تجهیزات عکاسی آشنا باشد و تجربه کافی در زمینه عکاسی داشته باشد. با استفاده از این نوع عکاسی، می‌توان به بهبود گزارش‌های خبری، افزایش جذابیت رسانه‌ها و برتری در رقابت با رسانه‌های دیگر کمک کرد.

۸- عکاسی ورزشی^۲: عکاسی ورزشی، برای ثبت تصاویر مربوط به رویدادها و فعالیت‌های ورزشی به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، عکاس باید با توجه به نوع ورزش، جزئیات مختلفی از جمله حرکات، لحظات مهم و انگیزه‌ای که مربوط به این ورزش دارد را به تصویر بکشاند. علاوه بر تکنیک‌های عکاسی، عکاس باید درکی کامل از ورزش مورد نظر داشته باشد تا بتواند به بهترین صورت ممکن لحظات مهم را ثبت کند. معمولاً تصاویر عکاسی ورزشی برای مجلات ورزشی، روزنامه‌ها و چاپ‌های دیگر استفاده می‌شوند. در کنار این موارد، عکاسی ورزشی نیز به عنوان یک هنر زیبا و پرطرفدار به شمار می‌رود که با دیدن تصاویر زیبای آن، بسیاری از علاقه‌مندان به ورزش و هنر عکاسی را جذب می‌کند.

1. Photojournalisme
2. Sports photography

۹- عکاسی مدلینگ^۱: برای ثبت تصاویر مدل‌های حرفه‌ای، جلوه‌های آرایشی و مد لباس به کار می‌رود. در این نوع عکاسی، تلاش می‌شود تا با استفاده از تصاویر، مدل‌های حرفه‌ای را در حالت‌های مختلف و با نورپردازی خلاقانه به تصویر بکشاند. عکاسی مدلینگ به دانش فنی و تجربه عکاس احتیاج دارد و با استفاده از تکنیک‌های حرفه‌ای، می‌توان به بهترین نتیجه ممکن دست یافت. معمولاً تصاویر عکاسی مدلینگ برای نشریات، مجلات، سایت‌های آنلاین و چاپ استفاده می‌شوند. با نمایش تصاویر شگفت‌انگیز از مدل‌های حرفه‌ای، این نوع عکاسی به بهبود بازاریابی و تبلیغات کمک می‌کند و به شناخت بیشتر علاقه‌مندان به آرایش و مد کمک می‌کند.

۵- تاریخچه آموزش عکاسی در ایران

یکی از مهم‌ترین اختراعات بشر در قرن ۱۸ میلادی دوربین عکاسی بود، هرچند اختلاف نظر بر سر مخترع آن همچنان وجود دارد. بر اساس شواهد موجود اولین عکس به جا مانده در جهان توسط «جوزف نیپس^۲» فرانسوی در سال ۱۸۲۶ میلادی ثبت شده است. در منابع موجود ابداع عکاسی را روز ۷ ژانویه سال ۱۸۳۹ میلادی توسط لوئی ژاک مانده داگر اعلام کرده‌اند (ستاری، ۱۳۹۴: ۱)؛ دربار قاجار بی‌شک مهم‌ترین عامل ورود زود هنگام پدیده عکاسی به ایران است. اولین گام برای ورود این پدیده دوران ساز با درخواست محمدشاه قاجار با واردات دستگاه «داگرنوتایپ^۳» در سال ۱۲۲۱ شمسی صورت گرفت (عدل، ۱۳۷۹: ۲۷). شروع فعالیت گسترده و کاربرد عکاسی در ایران به دوران سلطنت ناصرالدین شاه باز می‌گردد و نخستین آموزش عکاسی در دربار ایران با استخدام «کارلیان^۴» و تربیت اولین عکاسان حرفه‌ای ایرانی در سال ۱۲۳۶ شمسی (۱۸۵۸ میلادی) می‌باشد (زرقی، ۱۳۹۵: ۱۰).

آموزش عکاسی در ایران به دو روش انجام گرفت:

۱- آموزش از طریق عکاسان خارجی که به دلیل عکاسی و یا آموزش آن وارد شدند، گروه فرانسوی که در سال‌های ۱۲۳۶ تا ۱۲۳۹ شمسی (۱۲۷۴ تا ۱۲۷۷ قمری) و گروه ایتالیایی که در

1. Modeling photography
2. Joseph Nicephore Niepce
3. Daguerreotype
4. Kirlian

سال ۱۲۴۰ شمسی (۱۸۶۲ میلادی) و گروه آلمانی ۱۲۴۱ شمسی (۱۸۶۳ میلادی) به ایران سفر کرده و تصاویری از ایران ثبت کردند.

۲- آموزش در کشورهای اروپایی به دلیل سفر درباریان به قصد آموزش عکاسی، تحصیل، تفریح و یا تجارت که از مهمترین این افراد آقا رضاخان عکاس‌باشی و عبدالله میرزا قاجار می‌باشند (ستاری، ۱۳۹۴: ۳۵-۲۳).

بر اساس شواهد تاریخی برای نخستین‌بار در سال (۱۸۷۷ میلادی) با گشایش عکاسخانه دارالفنون، امکان آموزش عکاسی برای عموم مردم فراهم شد (طهماسب‌پور، ۱۳۸۷: ۴۷). بزرگترین مانع در آموزش عکاسی در آن دوران محدود بودن و گران بودن ابزار عکاسی بود که آموزش عمومی آن را دشوار می‌کرد.

۶- مبانی نظری

۶-۱- مدل نهادگرایی^۱: سیاست به عنوان پیامد نهادی

این مدل بیان می‌دارد که رابطه بین سیاست عمومی و نهادهای دولتی بسیار نزدیک است و یک سیاست تا زمانی که بعضی نهادهای دولتی اتخاذ، اجرا و به پیش نبرند تبدیل به سیاست عمومی نمی‌شود. نهادهای دولتی به سیاست عمومی سه ویژگی می‌دهند.

ابتدا به سیاست‌ها مشروعیت می‌بخشند؛

دوم، سیاست‌های دولت فراگیر^۲ است و به همه مردم جامعه اشاعه می‌یابد.

سوم، این‌که دولت اعمال اجبار را در جامعه به انحصار خود دارد و قادر است ناقضان سیاست‌ها را به جزای خود برساند.

از این‌رو این توانایی دولت است که برای اداره کل جامعه سیاست‌هایی را تصویب می‌کند و با استفاده از زور و اجبار، اشخاص و گروه‌ها را به تصویب ترجیح‌هایشان تشویق می‌کند. (دای^۳، ۱۹۹۵: ۲۱-۱۹).

1. Institutionalism
2. Universality
3. Dye

۶-۲- جایگاه دولت در سیاست‌گذاری نهادگرایانه

سیاست‌گذاری عمومی، همواره دارای مرجعیت کلان است که از آن به‌عنوان دولت نام برده می‌شود. رسالت رفع مشکلات عمومی جامعه مربوط به دولت‌ها است که آن‌ها نیز در قالب ارائه سیاست‌گذاری عمومی، در صدد رفع مشکلات و معضلات عمومی برمی‌آیند. دولت و نخبگان حاکم، بر حسب نگرش و دیدگاهی که از جامعه و رابطه آن با جهان و تمدن بشری دارند، به سیاست‌گذاری می‌پردازند. تبلور کیفیت مطلوب و واقع‌نگری دیدگاه‌ها و نظریه‌ها را باید در عمل جستجو کرد که رسالت این امر به کیفیت مناسب سیاست‌گذاری عمومی نخبگان بازگشت دارد. (قریب، ۱۳۹۰: ۲۲).

دانشمندان علوم اجتماعی به دلایل نظری و عملی به مطالعه تأثیر محدودیت‌های نهادی بر سیاست‌گذاری عمومی علاقه‌مند شدند.

۱- اول، در اواخر دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، موجی از سیاست‌گذاری‌های بلندپروازانه (مانند ابتکار «جامعه کبیر»^۱ لیندون بینز جانسون^۲ در ایالات متحده یا توسعه اختیارات دولت‌های فدرال از طریق اصلاح قانون اساسی در آلمان) به یأس منجر شدند. به‌رغم حمایت عمومی پیش‌بینی نشده‌ای که از به‌کارگیری ابزارهای دولتی برای بهبود وضع جوامع به عمل آمد، بسیاری از این برنامه‌ها به اهداف خود دست نیافتند. مسائلی که قرار بود بررسی شوند، حل‌نشده باقی ماندند و در برخی موارد پول‌هایی که قرار بود اختصاص یابند، هزینه نشدند.

۲- دوم، هنگامی که محققان در صدد برآمدند تا ریشه‌های این شکست‌های سیاستی را دریابند، توجه نظری آن‌ها از جوامع به سوی نهادها تغییر جهت داده این ترتیب قرابتی نظری و تاریخی بین مطالعات سیاست‌گذاری و نظریه نهادی^۳ به وجود آمد. نهادها بر سیاست‌ها تأثیر گذارده‌اند و سیاست‌ها درک ما از نهادها را تغییر داده‌اند. در واقع، مطالعات سیاست‌گذاری به تفسیری نهادی از سیاست‌ها منجر شده‌اند و نظریه‌های جدیدی درباره حکمرانی دموکراتیک در پی داشته‌اند. (ایمرگوت، ۱۳۹۳: ۶۹۲).

1. Great Society
2. Lyndon Baines Johnson
3. Institutional theory

سیاست‌گذاری در عکاسی به مجموعه اقدامات و تصمیماتی اشاره دارد که به منظور تنظیم و هدایت راهبردها و رویکردهای مربوط به عکاسی در یک جامعه، سازمان یا حتی سطح بین‌المللی اتخاذ می‌شود. اصولاً سیاست‌گذاری در عکاسی مربوط به تعیین هدف‌ها، برنامه‌ریزی و استراتژی‌هایی است که برای دستیابی به آن هدف تعیین می‌شوند. سیاست‌گذاری در عکاسی عموماً می‌تواند روی دو جنبه اصلی تمرکز کند:

۱- سیاست‌گذاری در حوزه هنری: شامل سیاست‌هایی است که بنوعی می‌توانند بر ترویج هنر عکاسی، حمایت از هنرمندان عکاس و ارتقاء سطح کیفی و آموزشی عکاسی منجر شوند. این جنبه مشمول برنامه‌های هنری متنوع است که به توسعه و شناخت هنر عکاسی و هنرمندان عکاس کمک می‌کند.

۲- سیاست‌گذاری در حوزه تجاری و حقوقی: سیاست‌هایی در عکاسی که شامل بخش‌هایی است که با حفظ حقوق و منافع عکاسان و صنعت عکاسی مرتبط می‌باشند و شامل سیاست‌های حقوقی که به حفظ حقوق مالکیت فکری عکاسان، حمایت از بازار کار عکاسی و ترویج فروش آثار عکاسی می‌پردازد.

از این رو اهداف سیاست‌گذاری در عکاسی در هر دو بعد ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- ارتقاء هنر و توسعه فضای هنری عکاسی
  - ترویج آگاهی عمومی درباره هنر عکاسی و تأمین پایه اطلاعاتی برای علاقه‌مندان و عکاسان
  - حفظ و توسعه منابع و تجهیزات عکاسی
  - حمایت مالی از هنرمندان عکاس و رویدادهای هنری
  - ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی مناسب برای عکاسان
  - توسعه آموزش و برنامه‌های آموزشی عکاسی
  - حفظ حقوق مالکیت فکری و معنوی عکاسان
- سیاست‌گذاری در عکاسی با همکاری انجمن‌ها، سازمان‌ها، نهادها و دولت‌ها انجام می‌شود و به تعیین جهت و استراتژی‌های عملیاتی برای پیشرفت و توسعه صنعت عکاسی کمک می‌کند.

۷- پیشینه پژوهش

تحقیقی که به طور مستقیم و غیرمستقیم آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری‌های رشته عکاسی در ایران را انجام دهد مشاهده نشد. علی‌رغم آن پژوهش‌هایی که نوعی در ارتباط با موضوع بودند به شرح ذیل می‌باشند:

آذری ازغندی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان "بررسی تغییر مفهوم عکاسی در ایران در گذار از گفتمان انقلابی به سازندگی بر اساس نظریه نهادگرایی گفتمانی" با استفاده از روش‌شناسی «نهادگرایی گفتمانی» و تجزیه و تحلیل نظرات عکاسان ایرانی از یک سو و همچنین بررسی گفتمان حاکم بر سازمان‌های متولی عکاسی به این نتایج می‌رسند که با نزدیک شدن به سال‌های پایانی دهه شصت، با قوت گرفتن نگرش فرمالیستی ابتدا مقوله‌ی تعهد و رسالت در عکاسی کمرنگ شده و سپس در نتیجه‌ی تحولاتی مانند دانشگاهی شدن عکاسی، رشد سازمان‌های متولی عکاسی و افزایش کتاب‌های نظری، عکاسان به شکلی از ساخت عکس روی می‌آورند که ذهنیت عکاس را بیش از پیش در خلق اثر دخیل می‌سازد.

جوهری و جلالی (۱۴۰۰)، در پژوهش خود با عنوان "ناسازدهای سیاست‌گذاری فرهنگی در ایران" با بهره‌گیری از روش تحلیل نظری و با تکیه بر رویکردهای شناختی در سیاست‌گذاری عمومی شامل «پارادایم سیاست‌گذاری»، «مرجعیت» و «چارچوب ائتلاف حامی» یک چارچوب پیشنهادی برای مطالعه ناسازدهای سیاست فرهنگی ارائه نمودند. از نظر آنان نظام قشربندی بازنمای تنوعات فرهنگی و ذخایر شناختی متنوع است. تفاوت منابع شناختی و مرجعیت‌های فکری سیاست‌گذاران و ذی‌نفعان سیاست‌ها که حاصل تعلق به قشرهای متفاوت است موجب جهت‌گیری‌های فرهنگی ناسازگار می‌شود. همچنین نقش گروه‌های اقتصادی و سیاسی ذی‌نفوذ، لابی‌گراها و گروه‌های مرجع نیز بارز است. این واسطه‌ها برخی از مرجعیت‌ها را برای سیاست‌گذاران برجسته کرده و با تاثیر بر سازمان و ائتلاف سیاست‌گذاران تلاش می‌کنند سیاست‌ها را به سمت منافع خود، هدایت کنند.

۸- رشته عکاسی در ایران

گرچه ورود عکاسی به ایران تقریباً با ابداع آن در غرب همزمان بود، اما عکاسی در مقام یک رشته مستقل دانشگاهی تا پس از پیروزی انقلاب اسلامی در دانشگاه‌های ایران تدریس نمی‌شد. جایگاه مهم فرهنگی عکاسی و ضرورت آموزش عکاسان خبره سبب شد تا رشته عکاسی نخستین بار در کشور در سال ۱۳۶۲ شمسی در دانشکده هنرهای زیبا تأسیس شود. هدف این رشته تربیت افراد متخصص و هنرمندی بود که بتوانند نیازهای روزافزون جامعه در زمینه‌های مختلف مربوط به عکاسی را پاسخگو باشند. رشد چشم‌گیر عکاسی حرفه‌ای و تخصصی و به‌ویژه کاربرد گسترده آن در عرصه‌های مختلف هنری و کاربردی، این رشته مهم تخصصی را از یکی از واحدهای درسی در ذیل رشته‌های نقاشی و گرافیک، به رشته‌ای مستقل تبدیل کرد. امروزه این رشته در مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های مختلف کشور ارائه می‌گردد. همچنین از میان رشته‌های متنوع عکاسی، در ایران صرفاً رشته‌های عکاسی خبری، تبلیغاتی و مد و پوشاک ایجاد شده و در مراکز آموزشی تدریس می‌گردد.

۹- روش شناسی تحقیق

روش تحقیق در این مقاله از نوع توصیفی - تحلیل می‌باشد. در بخش مطالعات کتابخانه‌ای و از طریق فیش برداری، محقق با بهره‌مندی از منابع دست اول و دوم به بررسی اسناد کلان مرتبط در عرصه سیاست‌گذاری در رشته عکاسی به احصاء شاخص‌های مدون و موجود در این عرصه اقدام نموده و در مرحله بعد با بهره‌مندی از شاخص‌های استخراج شده از وضعیت موجود به تنظیم پرسشنامه محقق‌ساختی مبادرت نموده و بر مبنای آن و از طریق مصاحبه‌های اکتشافی و نیمه ساختاریافته به شناسایی خلاءهای موجود در عرصه سیاست‌گذاری در رشته عکاسی و در مصاحبه‌های تخصصی با صاحب‌نظران و محققان و سیاست‌گذاران این عرصه که بصورت کاملاً هدفمند و غیراحتمالی انتخاب شدند تا اشباع نظری مبادرت نموده است. در نهایت با تکیه بر آرای صاحب‌نظران، مؤلفه‌های آسیب‌های شناخته شده در سیاست‌گذاری در رشته عکاسی از طریق آمار توصیفی و استنباطی با توجه به میزان اهمیت و اولویت‌بندی مشخص شده است.

۱۰- یافته‌های پژوهش

۱۰-۱- یافته‌های توصیفی

پراکندگی جغرافیایی مراکز علمی آموزش رشته عکاسی در ایران رشته عکاسی در مراکز علمی استان‌های زیادی از کشور اجرا می‌گردد. جداول شماره (۱)، (۲) و (۳) پراکندگی جغرافیایی مراکز علمی آموزش رشته عکاسی در ایران را به تفکیک مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که اطلاعات این رشته در دانشگاه آزاد اسلامی یافت نشد.

جدول شماره (۱) پراکندگی جغرافیایی و ظرفیت پذیرش دانشجو در مقطع کاردانی

نوع دانشگاه						نام استان
آزاد اسلامی	پیام‌نور	علمی کاربردی	غیر انتفاعی	دولتی		
				نوبت دوم	روزانه	
	-	۷۵	-	-	-	آذربایجان شرقی
	-	۱۵۰	-	-	-	اصفهان
	-	۳۵	-	-	-	البرز
	-	۷۵	-	-	-	بوشهر
	-	۵۸۵	-	-	-	تهران
	-	۳۵	-	-	-	چهارمحال و بختیاری
	-	۱۴۲	-	-	-	خراسان رضوی
	-	۷۵	-	-	-	قم
	-	۷۵	-	-	-	کرمان
	-	۶۰	-	-	-	گلستان
	-	۷۵	-	-	-	لرستان
	-	۱۲۰	-	-	-	مازندران
	-	۱/۵۰۲	-	-	-	جمع کل

منبع: (سازمان سنجش، ۱۴۰۲)

بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول شماره (۱)، رشته عکاسی در مقطع کاردانی در دوازده استان کشور اجرا می‌گردد. همچنین در بین استان‌ها، استان تهران با ۵۸۵ صندلی بیشترین ظرفیت جذب دانشجو در مقطع کاردانی رشته عکاسی را دارا است. این مقطع صرفاً در دانشگاه‌های علمی کاربردی دایر است.

جدول شماره (۲) پراکندگی جغرافیایی و ظرفیت پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی

نوع دانشگاه						نام استان
آزاد اسلامی	پیام‌نور	علمی کاربردی	غیر انتفاعی	دولتی		
				نوبت دوم	روزانه	
	۵۰	۷۵	-	-	-	آذربایجان شرقی
	۵۰	۱۴۰	-	۱	۱۴	اصفهان
	۲۰	۶۴۵	۱۲۰	-	۳۴	تهران
	-	۳۵	-	-	-	چهارمحال و بختیاری
	-	۱۴۵	-	۵	۱۲	خراسان رضوی
	۴۰	-	-	-	-	خوزستان
	-	-	-	۵	۲۰	سمنان
	-	-	۱۲۰	-	۲۰	فارس
	-	۷۵	۶۰	-	-	قم
	-	۷۵	-	-	-	کرمان
	-	۵۰	-	-	-	گلستان
	-	۶۰	۷۵	-	-	مازندران
	-	-	۲۰	-	-	مرکزی
	۷۰	۴۵	-	-	-	یزد
	۲۳۰	۱/۳۴۵	۳۹۵	۱۱	۱۰۰	جمع کل

منبع: (سازمان سنجش، ۱۴۰۲)

بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول شماره (۲)، رشته عکاسی در مقطع کارشناسی در چهارده استان کشور اجرا می‌گردد. همچنین در بین استان‌ها، استان تهران با ۸۱۹ صندلی بیشترین ظرفیت جذب دانشجو در مقطع کارشناسی رشته عکاسی را دارا است. همچنین دانشگاه علمی کاربردی با ۱/۳۴۵ صندلی بیشترین ظرفیت را در بین دانشگاه‌ها دارد.

جدول شماره (۳) پراکندگی جغرافیایی و ظرفیت پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد

نوع دانشگاه							نام استان
آزاد اسلامی	پیام‌نور	علمی کاربردی	غیر انتفاعی	دولتی			
				پر دیس خودگردان	نوبت دوم	روزانه	
-	-	-	۱۸	۷	۲	۱۶	تهران
-	-	-	۲۰	-	-	-	خراسان رضوی
-	-	-	۳۰	-	-	-	مازندران
-	-	-	۶۸	۷	۲	۱۶	جمع کل

منبع: (سازمان سنجش، ۱۴۰۲)

بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول شماره (۳)، رشته عکاسی در مقطع کارشناسی ارشد تنها در سه استان کشور اجرا می‌گردد. همچنین دانشگاه‌های غیرانتفاعی با ۶۸ صندلی بیشترین میزان پذیرش را دارند.

۱۰-۲- یافته‌های تحلیلی

توصیف متغیر جنسیت

جدول (۴) توزیع فراوانی متغیر جنسیت پاسخگویان

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲۰/۰	۲۰/۰۰	۲	زن
۱۰۰/۰	۸۰/۰۰	۸	مرد
	۱۰۰/۰	۱۰	جمع

بر اساس پاسخ‌های بدست آمده از پاسخگویان در ارتباط با جنسیت آن‌ها، ۲۰/۰ درصد زن و ۸۰/۰ درصد مرد بوده است.

توصیف متغیر سن پاسخگویان

جدول (۵) توزیع فراوانی، میانگین، حداقل و حداکثر متغیر سن پاسخگویان

سن		
۱۰	پاسخ معتبر	تعداد
۰	داده مفقوده	
۵۲/۸	میانگین	
۷۴/۰۰	حداقل	
۴۳/۰۰	حداکثر	

بر اساس پاسخ‌های بدست آمده از پاسخگویان، میانگین سنی آن‌ها ۵۲ سال و حداقل ۴۱ و حداکثر ۷۴ سال بوده است.

توصیف متغیر وضعیت تحصیلات

جدول (۶) توزیع فراوانی متغیر وضعیت تحصیلات پاسخگویان

وضعیت تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
لیسانس	۱	۱۰/۰	۱۰/۰
فوق لیسانس	۷	۷۰/۰	۸۰/۰
دکتری	۲	۲۰/۰	۱۰۰/۰
جمع	۱۰	۱۰۰/۰	

بر اساس پاسخ‌های بدست آمده ۷۰ درصد از پاسخگویان دارای مدرک کارشناسی ارشد می‌باشند.

توصیف متغیر سابقه تدریس

جدول (۷) توزیع فراوانی، میانگین، حداقل و حداکثر متغیر سابقه تدریس

سابقه تدریس		
۱۰	پاسخ معتبر	تعداد
۰	داده مفقوده	
۱۷/۵	میانگین	
۶/۰۰	حداقل	
۳۶/۰۰	حداکثر	

بر اساس پاسخ‌های بدست آمده از پاسخگویان، میانگین سابقه تدریس آن‌ها ۱۷/۵ سال و حداقل ۶ و حداکثر ۳۶ سال بوده است.

توزیع فراوانی آسیب‌های سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران

جدول (۸) توزیع فراوانی شاخص‌های پرسشنامه

جمع	خیلی مخال فم	مخال فم	نظری ندارم	موافقم	خیلی موافقم	شاخص
۱۰	۱	-	۱	۲	۶	فقدان سیاست‌ها و استراتژی‌های مدون در عکاسی
۱۰	-	-	۱	۳	۶	عدم تدوین شاخص‌ها و اجرای قوانین و مقررات
۱۰	-	-	-	۲	۸	کمبود حمایت و تأمین مالی
۱۰	-	۲	۱	۱	۶	محدودیت‌های قانونی و بوروکراسی اداری
۱۰	-	۲	-	۴	۴	فقدان زیرساخت‌های تخصصی و تکنولوژیکی
۱۰	-	۱	۴	-	۵	عدم تمرکز بر آموزش تخصصی و حرفه‌ای
۱۰	۱	۳	-	۲	۴	عدم ترویج و تبلیغات هنر عکاسی

جدول (۹) توزیع فراوانی و میانگین شاخص‌های پرسشنامه

شاخص	خیلی موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	خیلی مخالفم	جمع
فقدان سیاست‌ها و استراتژی‌های مدون در عکاسی	۶۰/۰	۲۰/۰	۱۰/۰	-	۱۰/۰	۱۰۰/۰
عدم تدوین شاخص‌ها و اجرای قوانین و مقررات	۶۰/۰	۳۰/۰	۱۰/۰	-	-	۱۰۰/۰
کمبود حمایت و تأمین مالی	۸۰/۰	۲۰/۰	-	-	-	۱۰۰/۰
محدودیت‌های قانونی و بوروکراسی اداری	۶۰/۰	۱۰/۰	۱۰/۰	۲۰/۰	-	۱۰۰/۰
فقدان زیرساخت‌های تخصصی و تکنولوژیکی	۴۰/۰	۴۰/۰	-	۲۰/۰	-	۱۰۰/۰
عدم تمرکز بر آموزش تخصصی و حرفه‌ای	۵۰/۰	-	۴۰/۰	۱۰/۰	-	۱۰۰/۰
عدم ترویج و تبلیغات هنر عکاسی	۴۰/۰	۲۰/۰	-	۳۰/۰	۱۰/۰	۱۰۰/۰

بر اساس پاسخ‌های بدست آمده از پاسخگویان، شاخص کمبود حمایت و تأمین مالی بیشترین و عدم ترویج و تبلیغات هنر عکاسی کمترین میزان را از دیدگاه اساتید عکاسی بدست آورده است.

همچنین برخی از دیگر آسیب‌های سیاست‌گذاری رشته عکاسی مدنظر اساتید رشته عکاسی را می‌توان به شرح ذیل نام برد:

۱- عدم بروزرسانی منابع درسی در دانشگاه‌ها با توجه به دیجیتالی شدن عکاسی (تدریس روش‌های آنالوگ)

۲- عدم توجه به سابقه آشنایی دانشجویان با عکاسی و عدم مصاحبه ورودی در مقطع کارشناسی

۳- عدم فعالیت انجمن‌های علمی در این رشته

۴- فقدان مدیران آشنا به عکاسی در سیاست‌گذاری‌های کلان این رشته

۵- ضعف علمی در اساتید جدید و عدم حمایت مادی و معنوی از اساتید با تجربه و

پیش‌کسوت

۶- اعمال محدودیت و عدم حمایت از فعالیت تشکل‌های مستقل.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج بدست آمده از صاحب نظران متخصص، سیاست گذاران و دست اندرکاران اجرایی در حوزه عکاسی در ایران، آسیب‌های سیاست گذاری را می‌توان در ابعاد زیر مورد توجه قرار داد:

۱- فقدان سیاست‌ها و استراتژی‌های مدون در عکاسی: یکی از آسیب‌های عمده در سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران، عدم وجود سیاست‌ها و استراتژی‌های واضح برای توسعه و پیشرفت این رشته است. این موضوع می‌تواند به نقص در برنامه‌ریزی و بهره‌برداری از منابع موجود منجر شود. قطعاً وجود سیاست‌ها و استراتژی‌های واضح و جامع برای توسعه و پیشرفت رشته عکاسی از جمله شاخص‌های مهم در سیاست‌گذاری است.

۲- تدوین شاخص‌ها و اجرای قوانین و مقررات: قوانین و مقررات ارتباطی با رشته عکاسی باید به منظور تنظیم فعالیت‌ها، حفاظت حقوق عکاسان و جامعه عکاسی، بهبود استانداردها و رعایت اخلاق حرفه‌ای تدوین و اجرا شوند.

۳- کمبود حمایت و تأمین مالی: تأمین منابع مالی مناسب و اعتباری برای رشته عکاسی، از طریق تخصیص بودجه‌های لازم، اعطای وام‌ها و اعتبارات، حمایت از نمایشگاه‌ها و پروژه‌های هنری، و ایجاد منحصر به فردی به منظور جذب سرمایه‌گذاری خصوصی می‌تواند در سیاست‌گذاری موثر باشد. دولت و سازمان‌های مربوطه معمولاً به صورت کافی توجه و حمایت مالی لازم برای رشته عکاسی در ایران را ندارند. این کمبود تأمین مالی می‌تواند موجب کاهش فرصت‌های آموزشی، نمایشگاه‌ها و پروژه‌های هنری در این رشته شود.

۴- محدودیت‌های قانونی و بوروکراسی اداری: ممکن است در سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران محدودیت‌های قانونی و اداری وجود داشته باشد که باعث عدم توسعه و رشد این رشته در کشور می‌شود. مثلاً وجود محدودیت‌های قوانین حق نشر و استفاده از تصاویر عکاسی در رسانه‌ها خود مانعی در راستای فعالیت‌های صنفی عکاسان می‌باشد.

۵- فقدان زیرساخت‌های تخصصی و تکنولوژیکی: مشکلات مربوط به زیرساخت‌ها نیز می‌تواند در سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران تأثیرگذار باشد. بهبود زیرساخت‌های فنی و

فیزیکی، ایجاد فضاهای مناسب برای نمایش و انتشار عکس‌ها، و همچنین تأمین تجهیزات و تکنولوژی مورد نیاز عکاسان، مواردی است که باید مورد توجه قرار گیرند. بهبود زیرساخت‌های فنی و فیزیکی مرتبط با عکاسی، ایجاد و نگهداری از فضاهای مناسب برای نمایشگاه‌ها و نمایش عکس‌ها، تأمین تجهیزات و تکنولوژی‌های روز در دسترس عکاسان، از جمله شاخص‌های دیگر سیاست‌گذاری هستند.

۶- عدم تمرکز بر آموزش تخصصی و حرفه‌ای: رشته عکاسی در ایران با مشکلات آکادمیک و آموزشی روبه‌رو است، تأمین آموزش‌های مناسب برای عکاسان در سطوح مختلف، ارتقاء کیفیت آموزش و توسعه مهارت‌های خلاقیت، فنی و تجاری، تأمین فضاهای آموزشی و به روز رسانی سرفصل‌های آموزشی در تطابق با نیازهای صنعت عکاسی از شاخصه‌های اساسی سیاست‌گذاری است.

۷- ترویج و تبلیغات هنر عکاسی: ارتقاء آگاهی و شناخت عمومی از عکاسی به عنوان هنر و صنعت، ترویج استفاده از عکس و تصویر در رسانه‌ها و فضای عمومی، تبلیغ و ترویج آثار و فعالیت‌های عکاسان، تأمین امکانات و فضاهای ارتباطی جهت انتشار و نمایش اثرها، به عنوان شاخصه‌های دیگر سیاست‌گذاری قابل ذکر هستند.

بهر حال این شاخص‌ها می‌توانند در سیاست‌گذاری رشته عکاسی به منظور توسعه، پیشرفت، حفاظت از حقوق عکاسان و جامعه عکاسی، ارتقاء کیفیت آموزش و تشویق خلاقیت و استفاده از تکنولوژی مدرن مورد استفاده قرار گیرند. از طریق تجدید نظر در سیاست‌ها و قوانین مرتبط، تأمین منابع مالی مورد نیاز و توجه به آموزش و پشتیبانی عکاسان جوان و نخبه، می‌توان آسیب‌های سیاست‌گذاری رشته عکاسی در ایران را بهبود داد و توسعه آن را تسهیل کرد.

از آنجا که از سویی سیاست‌گذاری‌های رشته عکاسی در ایران مستقیماً توسط دولت انجام می‌شود، و از سوی دیگر امروزه عکاسی به واسطه رشد تکنولوژی بیشتر از قبل در دسترس آحاد جامعه قرار دارد بازنگری در سیاست‌های مربوط به این رشته ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش می‌تواند گام کوچکی در راستای سیاست‌گذاری‌های جدید در رشته عکاسی باشد.

منابع

- ایمرگوت، الن ام (۱۳۹۳). دانشنامه سیاست‌گذاری عمومی. فصل بیست‌وهفتم، محدودیت‌های نهادی سیاست‌گذاری، ویراستاران مایکل مورن، مارتین رین و روبرت گودین، ترجمه محمد صفار، تهران: نشر میزان.
- آذری ازغندی، هادی؛ فهیمی‌فر، اصغر؛ شیخ مهدی، علی (۱۴۰۰). بررسی تغییر مفهوم عکاسی در ایران در گذار از گفتمان انقلابی به سازندگی بر اساس نظریه نهادگرایی گفتمانی. جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، ۲(۱۳)، ۲۴۱-۲۰۹.
- جواهری، فاطمه؛ جلالی، سیدیا سر (۱۴۰۰). ناسازه‌های سیاست‌گذاری فرهنگی در ایران، پیشنهاد یک مدل مطالعاتی. مطالعات فرهنگ و ارتباطات، ۲۲(۵۳)، ۲۲۲-۲۰۱.
- دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۸۵). لغت‌نامه دهخدا (۱۵ جلدی). چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- زرقی، محمد (۱۳۹۵). بررسی وضعیت آموزش عکاسی در سرآغاز ورود به ایران و نقش آن بر توسعه همگانی عکاسی در سده ۱۹. نقد عکس چشمک، ۶(۴)، ۱۷-۱۰.
- سازمان سنجش آموزش کشور (۱۴۰۲). قابل دسترسی در: www.sanjesh.org
- ستاری، محمد (۱۳۹۴). سیر تحول عکاسی. چاپ دهم، تهران: انتشارات سمت.
- طهماسب‌پور، محمدرضا (۱۳۸۷). ناصرالدین شاه عکاس. چاپ دوم، تهران: نشر تاریخ ایران.
- عدل، شهریار (۱۳۷۹). آشنایی با سینما و نخستین گام‌ها در فیلم‌برداری و فیلم‌سازی در ایران (۱۲۷۷ تا ۱۲۸۵ شمسی). طاووس، ۵(۶)، ۹۰-۵۸.
- عمید، حسن (۱۳۸۴). فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی و اصطلاحات علمی و ادبی. چاپ سی‌ام، تهران: امیرکبیر.
- قریب، حسین (۱۳۹۲). عقلانیت و سیاست‌گذاری خارجی. راهبرد، ۲۲(۶۸)، ۱۲۶-۱۰۵.
- معین، محمد (۱۳۸۳). فرهنگ فارسی معین (یک جلدی). چاپ چهارم، تهران: انتشارات معین.
- Dye, Thomas, R. (1995). "Understanding Public Policy", Prentic-hall, 8th Edition.